

Ñawinchanapaq munay qillqasqakuna 2015

quechua Cusco-Collao

Kay willakuychata ñawinchaptiy muchaycha kasqa. ¿Imamantas willakuchkan chay yachayta munanki? Hinaqa qampas ñawichayrquy.

52

Yuraq urpichapa tulluchanmanta

May unay watapiraqsi, Siskucha sutiuyuq wayna uwihata michispa kawsakuq kasqa. Hinaspas, huk p'unchawqa, urqupi michisqanmanta uwihankunata qatyanpuchkasqa. Chaysi, yuraq urpichata, rapran k'irisqachata ñanpi tarikusqa. Hinaspas khuyapayaspa k'irichan hampipunanpaq wasinman apasqa.

Achka p'unchawpis urpichaqa qhaliyapusqa. Qhaliyapuptinqa, kacharipunanpaqsi urpichata chakraman apaspa. Chaypiñas as llakisqa Siskuchaqa kayhinata rimapakusqa: “ñam munakuyta qallarirqaykiña urpichay, ichaqa ripukullay urpi masichaykikunawan kawsakunaykipaq”, nispa. Ichaqa urpichaqa, manas kuyurinchu. Hinapi kachkaptinkus, urpichaqa qunqaylla sumaq sipasman tukurqapusqa. Chaywantaqsi Siskuchaqa pasaqtapuni mancharikusqa.

Sipasqa ancha munay ch'aska ñawinwansi qhawaykun. Hinaspas Siskuchapa mancharikusqanta rikuspa kayhinata willasqa: “ama manchakuychu, huk apup ususinmi kani. Ama pimanpas willankichu. Iskay kimsa p'unchawmantaqa ripusallaqmi”, nispa. Chay p'unchawmantapachas, iskaychallanku kaspaga urpichaqa warmiman tukurqapuq kasqa. Chaysi uwiha, michichkanankukama sipasqa Siskuchapaq munaytapuni takiykun. Hinaspas, p'unchaw p'unchaw kuskalla kasqankurayku, khuyaytapuni munanakapusqaku. Chaysi, mana hayk'aq t'aqanakunankupaq siminkuta qunakusqaku. Siskuchapa mama taytantaqsi ichaqa, mana imatapas yachasqakuchu.

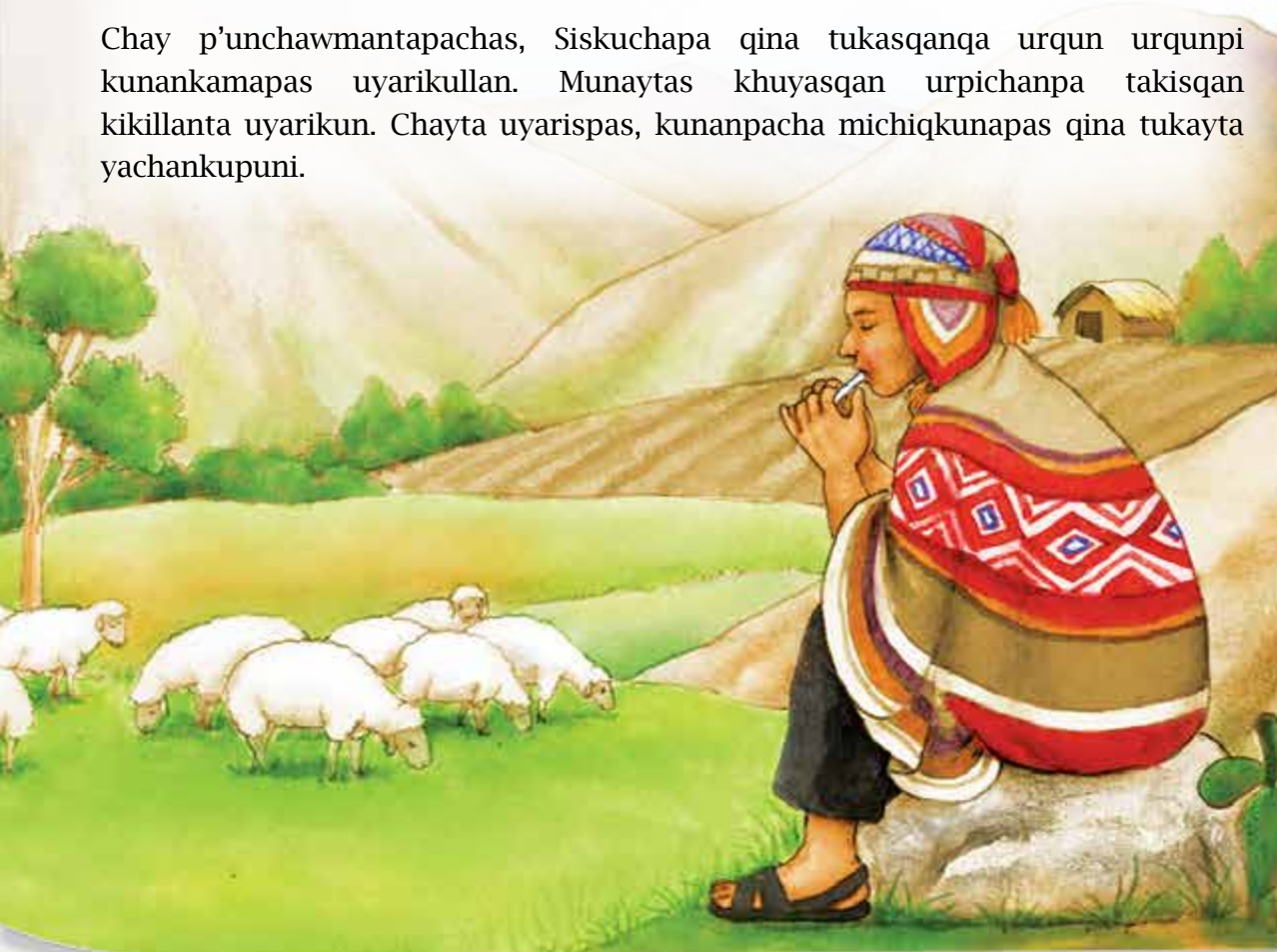
Huk p'unchawsi, rasphichataña qatyanpuchkaptin, Siskuchapa huknin uwihachan chinkarqapusqa. Tutachaña kaptinsi mana tariyta atisqachu. Chaysi paqaristinqa, urpichanta ch'uspanman churayaykuspalla, tutachallamanta uwihachan maskhaq urquta kutisqa. Aswansi uwihachanta tarirqapusqa. Chaysi uwihachanta apariyukuspa, urpichanrayku utqaylla kutiriyampusqa. Wasinman chayarquspa ch'uspanta qhawaykuptinsi urpichan mana kapusqachu. Mancharisqas k'uchun k'uchunta maskhaykun, ichaqa manapunis tarinchu. Chaysi hawapipaschá kachkan nispa wasimanta llusqirqamusqa. Wasi qhipata

qhawariptinqa, chaypis tulluchakuna phurukunantin wikch'urayachkasqa. Urpichanpa phurunta riqsirquspas Siskuchaqa khuyallataña waqaykusqa. Asta sunqun tiyaykuptinñas urpichanpa chaka tulluchanta ch'uspanpi waqaycharqusqa.

Yaqa simana qhipataqa, uwihan michin michinsi chay tullucha waqaychasqanwan huk qinachata rurasqa. Tukurquspa phukuyta qallariptinsi, munaytapuni qinachaqa waqayta qallarisqa. Chayta uyarispas urqkunapas kusirikunku. "Qinachallay, khuyasqay warma yanaypa takisqan kikintam waqanki. Kunanmantaqa manam hayk'aqpas saqisqaykichu", nispas Siskuchaqa rimapakusqa.

Chay p'unchawmantapachas, Siskuchapa qina tukasqanqa urqun urqunpi kunankamapas uyarikullan. Munaytas khuyasqan urpichanpa takisqan kikillanta uyarikun. Chayta uyarispas, kunanpacha michiqkunapas qina tukayta yachankupuni.

Ruranakuna

1. Kay qillqasqapiqa imaymana ruraykuna kasqa. Chaykunata ñawpaq ruraymanta qhipa ruraykama qillqaspa hunt'apay. Qatillata hunt'apanki.

Siskucha huk munay urpichata tarikusqa.

.....
.....

Siskuchaqa kacharipunanpaq chakraman urpichata apaspa.

.....
.....

Siskuchaqa sipaswan khuyaytapuni munanakapusqaku.

.....
.....

Siskucha urpichanpa tulluchankunata phurunkunata ima tarisqa.

.....
.....

Siskucha urpichapa tulluchanmanta qinachata rurasqa.

.....
.....

2. Kay tapukuykunata kutichiy:

a Chiqaqpiri, ¿pipunitaq chay urpicha kasqa?

.....
.....

ch ¿Imaraykutaq Siskuchari urpichanta ch'uspanpi saqiykusqa?

.....
.....

chh ¿Imatataq Siskuchari urpichanpa tulluchanwan rurasqa?

.....
.....

3. Mayqan sutichus kay willakuypaq allin kanman, chayta urapi sutikunamanta akllaspa chimpuy:

Siskuchapa munay ch'uspachanmanta.

Siskuchapa munay waqaq qinachanmanta.

Siskuchapa urqupi chinkakuq uwihachanmanta.